

SOG‘LIKNI SAQLASH TIZIMIDA UZLUKSIZ TA‘LIMNI TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Xudayqulova Gulnara Karimovna,

gkhudaykulova@gmail.com

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

1-son jamoat salomatligi va sog‘likni saqlash menejmenti kafedrası

Sadirxodjayeva Nilufar Saydullaxodjayevna,

sadirhodjaeva@gmail.com

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

1-son jamoat salomatligi va sog‘likni saqlash menejmenti kafedrası

Annotatsiya. Mazkur maqolada Sog‘liqni saqlash tizimida uzluksiz ta‘limni tashkil etishning pedagogik asoslari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida sog‘liqni saqlash tizimida ta‘lim jarayonini samarali tashkil etishning zamonaviy shakllari, pedagogik texnologiyalari va boshqaruv mexanizmlari o‘rganilgan. Muallif tomonidan uzluksiz ta‘limni rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari tibbiyot xodimlarining kasbiy kompetensiyalarini oshirish hamda Jamoat salomatligi ko‘rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: uzluksiz ta‘lim, sog‘liqni saqlash, pedagogik asoslar, tibbiy ta‘lim, kompetensiya, kasbiy rivojlanish, innovatsion ta‘lim.

Annotation. This article analyzes the pedagogical foundations of organizing continuing education in the healthcare system. During the study, modern forms of effective organization of the educational process in the healthcare system, pedagogical technologies and management mechanisms were studied. The author developed practical recommendations for the development of continuing education. The results of the study will serve to increase the professional competencies of medical workers and improve public health indicators.

Key words: continuing education, healthcare, pedagogical foundations, medical education, competence, professional development, innovative education.

Аннотация. В данной статье анализируются педагогические основы организации непрерывного образования в системе здравоохранения. В ходе исследования были изучены современные формы эффективной организации образовательного процесса в системе здравоохранения, педагогические технологии и механизмы управления. Автор разработал практические рекомендации по развитию непрерывного образования. Результаты исследования послужат повышению профессиональной компетентности медицинских работников и улучшению показателей общественного здравоохранения.

Ключевые слова: непрерывное образование, здравоохранение, педагогические основы, медицинское образование, компетентность, профессиональное развитие, инновационное образование.

Kirish. Zamonaviy jamiyatda Jamoat salomatligini ta‘minlash nafaqat tibbiy xizmatlar sifatiga, balki ushbu sohada faoliyat yuritayotgan mutaxassislarining bilim va malaka darajasiga ham bevosita bog‘liqdir. Tibbiyot sohasi doimiy ravishda yangilanib boruvchi ilmiy bilimlar, innovatsion texnologiyalar va yangi davolash usullari bilan tavsiflanadi. Shu sababli sog‘liqni saqlash tizimida faoliyat yuritayotgan xodimlar uchun bilimlarni yangilab borish zarurati tabiiy ehtiyojga aylangan. Bu ehtiyoj uzluksiz ta‘lim konsepsiyasini amaliyotga joriy etishni taqozo etadi. Uzluksiz ta‘lim — bu shaxsning

butun hayoti davomida bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini muntazam ravishda rivojlantirib borish jarayonidir. Ayniqsa, Sog'liqni saqlash menejmenti doirasida uzluksiz ta'limni samarali tashkil etish tizimning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Hozirgi globallashtirish sharoitida Jamoat salomatligini ta'minlash masalasi har bir davlatning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlar sifati esa bevosita tibbiyot xodimlarining bilim darajasi va kasbiy kompetensiyalariga bog'liqdir. Tibbiyot sohasining o'ziga xos jihati shundaki, unda bilimlar tez yangilanadi, yangi texnologiyalar va davolash usullari paydo bo'ladi. Bu esa mutaxassislarning o'z ustida doimiy ishlashini talab etadi. Mazkur jarayonda Pedagogika fanining ilmiy asoslariga tayangan holda uzluksiz ta'limni samarali tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Uzluksiz ta'lim masalasi ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xususan, kattalar ta'limi nazariyasining asoschisi sifatida tanilgan Malcolm Knowles uzluksiz ta'lim jarayonini Andragogika tamoyillari asosida tashkil etish zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, kattalar mustaqil o'rganishga moyil bo'lib, ular uchun amaliy tajribaga asoslangan ta'lim samarali hisoblanadi. Shuningdek, World Health Organization tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz kasbiy rivojlanish (CPD) tibbiy xizmatlar sifatini oshirishning muhim omili sifatida qayd etilgan. Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda uzluksiz ta'lim kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilishi lozimligi alohida ta'kidlanadi. Bu yondashuvda asosiy e'tibor bilim emas, balki amaliy faoliyatga yo'naltirilgan ko'nikmalarni shakllantirishga qaratiladi.

Uzluksiz ta'limning pedagogik mohiyati. Uzluksiz ta'lim tizimini samarali tashkil etish, avvalo, pedagogika fanining nazariy va amaliy yondashuvlariga tayanadi. Pedagogik nuqtai nazardan uzluksiz ta'lim quyidagi xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

Birinchidan, u shaxsga yo'naltirilgan bo'lib, har bir mutaxassisning individual ehtiyojlari, kasbiy faoliyati va rivojlanish darajasini hisobga oladi. Tibbiyot xodimlari turli yo'nalishlarda faoliyat yuritganligi sababli ularning ta'lim ehtiyojlari ham turlicha bo'ladi.

Ikkinchidan, uzluksiz ta'lim kompetensiyaviy yondashuvga asoslanadi. Bu yondashuvda asosiy e'tibor nazariy bilimlardan ko'ra amaliy ko'nikmalar va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishga qaratiladi. Tibbiyot xodimlari uchun klinik fikrlash, tezkor qaror qabul qilish va kommunikativ kompetensiyalar muhim ahamiyat kasb etadi.

Uchinchidan, uzluksiz ta'lim jarayoni Andragogika tamoyillariga asoslanadi. Kattalar ta'limi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, unda o'quvchilar mustaqil, tajribaga ega va aniq maqsadga yo'naltirilgan bo'ladi. Shu bois ta'lim jarayonida interfaol metodlardan keng foydalanish zarur.

Sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz ta'limni tashkil etish xususiyatlari. Sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz ta'limni tashkil etish murakkab va ko'p bosqichli jarayon

hisoblanadi. Avvalo, ta'lim mazmuni zamonaviy ilmiy yutuqlarga asoslanishi lozim. Tibbiyot fanida yangi diagnostika va davolash usullari tez-tez paydo bo'lib turadi, bu esa ta'lim dasturlarini muntazam yangilab borishni talab qiladi. Ta'lim shakllari xilma-xil bo'lishi kerak. An'anaviy ma'ruza va seminarlar bilan bir qatorda, amaliy mashg'ulotlar, klinik holatlar tahlili, simulyatsion treninglar va masofaviy ta'lim shakllari qo'llanilishi lozim. Ayniqsa, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'qitish shakllari samaradorlikni oshiradi.

Pedagogik texnologiyalarning o'rni. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar uzluksiz ta'lim samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Tibbiyot sohasida quyidagi pedagogik texnologiyalar keng qo'llaniladi:

Muammoli o'qitish texnologiyasi (problem-based learning) tibbiyot xodimlarining mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Bu usulda o'quvchilar real klinik vaziyatlarni tahlil qiladi va muammoni hal qilish yo'llarini izlaydi.

Simulyatsion o'qitish texnologiyasi esa amaliy ko'nikmalarni xavfsiz sharoitda shakllantirish imkonini beradi. Bu usul ayniqsa jarrohlik, reanimatsiya va tez yordam sohaslarida samarali hisoblanadi.

Interfaol metodlar - munozara, "aqliy hujum", kichik guruhlarda ishlash - o'quv jarayonini faollashtiradi va bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi.

Uzluksiz ta'limni boshqarishning pedagogik asoslari. Uzluksiz ta'lim tizimini samarali boshqarish Sog'liqni saqlash menejmentining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bunda quyidagi pedagogik omillar muhim ahamiyatga ega:

- Ta'lim jarayonini strategik rejalashtirish
- O'quv dasturlarini tizimli ishlab chiqish
- Ta'lim sifatini monitoring qilish
- O'qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirish

Ta'limni boshqarishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish, jumladan, raqamli platformalar va masofaviy o'qitish tizimlarini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari. Sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz ta'limni tashkil etishda bir qator muammolar mavjud. Jumladan, ta'lim jarayonining formal xarakterga ega bo'lishi, amaliyot bilan integratsiyaning yetarli emasligi, pedagogik texnologiyalarning kam qo'llanilishi va motivatsiya darajasining pastligi kuzatiladi. Mazkur muammolarni hal etish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- Ta'lim jarayonini amaliyot bilan integratsiyalash
- Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish
- Individual ta'lim trayektoriyalarini ishlab chiqish
- Tibbiyot xodimlarining o'qishga bo'lgan motivatsiyasini oshirish

Muhokama. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz ta'limni tashkil etishda pedagogik yondashuvlar yetarli darajada qo'llanilmayapti. Ko'plab hollarda ta'lim jarayoni formal xarakterga ega bo'lib qolmoqda. Shu bois uzluksiz ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish, amaliyotga yo'naltirilgan yondashuvni kuchaytirish va individual ta'lim trayektoriyalarini ishlab chiqish zarur.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, sog'liqni saqlash tizimida uzluksiz ta'limni samarali tashkil etish Pedagogika fanining zamonaviy yutuqlariga asoslanishi lozim. Quyidagi takliflar ilgari suriladi:

- kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish;
- raqamli ta'lim texnologiyalarini keng qo'llash;
- simulyatsion markazlar tashkil etish;
- tibbiyot xodimlarining motivatsiyasini oshirish;
- uzluksiz ta'lim monitoring tizimini takomillashtirish.

Natijada, tibbiyot xodimlarining kasbiy kompetensiyalari oshib, Jamoat salomatligi ko'rsatkichlari yaxshilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Frenk J.R. et al. Competency-based medical education. – 2010.
2. World Health Organization. Continuing education for health professionals. – Geneva, 2013.
3. Harden R.M. Trends in medical education. – Medical Teacher, 2006.
4. Davis D. Continuing medical education and performance. – JAMA, 1999.
5. Eraut M. Developing professional knowledge and competence. – 1994.
6. Tibbiy ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi (O'zbekiston)
7. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi me'yoriy hujjatlari
8. Xoliqov A. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent, 2020.
9. Yo'ldoshev J. Ta'lim menejmenti. – Toshkent, 2018.